

AZJA WSCHODNIA

Azja jest największym i najbardziej zaludnionym kontynentem na świecie, a także kontynentem o olbrzymim znaczeniu geostrategicznym dla UE. W Azji Wschodniej UE posiada trzech strategicznych partnerów: Chiny, Japonię i Republikę Korei. W regionie tym napotyka ona problemy związane z bezpieczeństwem, takie jak zagrożenie jądrowe ze strony Korei Północnej czy spory morskie na Morzu Południowochińskim. UE jest silnym graczem gospodarczym w tym regionie; z Unii, która działa na rzecz sprawniejszego tworzenia instytucji, demokracji, praworządności i praw człowieka, płynie też znaczna ilość środków na rozwój oraz środków pomocowych.

Niniejsza nota faktograficzna jest poświęcona regionowi Azji Wschodniej; zob. również noty faktograficzne dotyczące Azji Południowej (5.6.7) i Azji Południowo-Wschodniej (5.6.9).

PODSTAWA PRAWNA

- Tytuł V (działania zewnętrzne UE) Traktatu o Unii Europejskiej (TUE);
- artykuły 206-207 (handel) i 216-219 (umowy międzynarodowe) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE);
- umowy o partnerstwie i współpracy (stosunki dwustronne).

AZJA WSCHODNIA

A. Chiny

W 1994 r. UE wznowiła stosunki z Chinami, jednak embargo UE na broń, nałożone przez UE po wydarzeniach na placu Tian'anmen w 1989 r., nadal obowiązuje. Strategiczny program współpracy UE-Chiny 2020 odzwierciedla rosnącą współzależność gospodarczą i geopolityczną między oboma partnerami oraz pogłębia i rozszerza ich współpracę w wielu różnych obszarach, takich jak polityka zagraniczna i bezpieczeństwa, rozwój gospodarczy, globalne zarządzanie oraz wielostronna współpraca w handlu i inwestycjach, w obszarze społecznym, środowiskowym i w innych dziedzinach, również w kontaktach międzyludzkich. W 2016 r. UE przyjęła dokument pt. „Elementy nowej strategii UE wobec Chin”.

9 kwietnia 2019 r. w Brukseli odbył się 21. szczyt UE-Chiny, poprzedzony sesją dialogu strategicznego UE-Chiny, która odbyła się 18 marca 2019 r. w Brukseli w ramach przygotowań do szczytu. [Wspólne oświadczenie wydane w 2019 r.](#) odzwierciedla

stałe dążenie nie tylko do współpracy w zakresie globalnych wyzwań, lecz także do ożywienia dwustronnych stosunków gospodarczych opartych w znacznie większym stopniu na niedyskryminacji, uczciwej konkurencji i równych warunkach działania. UE i Chiny uzgodniły w szczególności, że będą poszukiwać rozwiązań w odniesieniu do szeregu istotnych barier wskazanych przez obie strony, a „podczas kolejnego szczytu UE-Chiny dokona się bilansu sytuacji”.

We wspólnym oświadczeniu potwierdzono, że jako podmioty globalne UE i Chiny wspólnie odpowiadają za podejmowanie regionalnych i globalnych wyzwań dotyczących kwestii takich, jak zmiana klimatu i wdrażanie porozumienia klimatycznego z Paryża (COP21), wspólne zagrożenia bezpieczeństwa, w tym zwalczanie terroryzmu i cyberbezpieczeństwo, oraz przestrzeganie Wspólnego kompleksowego planu działania (JCPOA) uzgodnionego z Iranem, dotyczącego programu jądrowego Iranu. Potwierdzono też zdecydowane dążenie do wzmocnienia multilateralizmu i wielostronnego systemu handlowego opartego na zasadach, w tym procesów zmierzających do reformy międzynarodowych systemów walutowych i finansowych (w tym kontyngentów MFW) oraz Światowej Organizacji Handlu (WTO), w związku z czym UE i Chiny powołały wspólną grupę roboczą. Potwierdzono znaczenie grupy G20 – jako „głównego forum międzynarodowej współpracy gospodarczej i finansowej” – dla utrzymania systemu wielostronnego. Obie strony zobowiązały się również do poprawy konektywności między Europą a Azją w oparciu o zasady rynkowe, przejrzystość, otwarte zamówienia, równe warunki działania i uczciwą konkurencję oraz sprzyjanie synergii między strategią UE dotyczącą łączenia Europy i Azji a chińską inicjatywą „Jeden pas i jeden szlak”.

UE i Chiny podjęły się też zawarcia w 2020 r. ambitnej kompleksowej umowy inwestycyjnej, mającej zapewnić przedsiębiorcom równe warunki działania, otworzyć nowe możliwości rynkowe oraz chronić inwestorów i ich inwestycje, a także pobudzić ambicje stron dotyczące szerszej i głębszej współpracy.

UE pozostaje głównym partnerem handlowym Chin, a Chiny są drugim co do wielkości partnerem handlowym UE. Wartość wymiany towarowej między UE a Chinami znacznie przekracza 1,5 mld EUR dziennie, przy czym w 2018 r. wartość rocznego eksportu z UE wyniosła 210 mld EUR, a wartość importu 395 mld EUR. Eksport unijnych usług do Chin w 2017 r. osiągnął wartość 44 mld EUR, a wartość importu usług sięgnęła poziomu 28 mld EUR. W 2017 r. przepływy chińskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych w UE wyniosły około 30 mld EUR, zaś wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych UE w Chinach szacowano na około 67 mld EUR.

Parlament Europejski zwrócił uwagę na łamanie praw człowieka w Chinach, w tym przypadki arbitralnego pozbawiania wolności, obozy pracy, stosowanie kary śmierci, ograniczanie swobody korzystania z praw do wyrażania opinii i zrzeszania, przymusowe aborcje oraz politykę represji w [Tybecie](#) i Sinkiangu. Parlament poparł również apele obywateli Chin o przeprowadzenie skutecznych reform^[1] politycznych oraz potępił sposób traktowania indywidualnych obrońców praw człowieka i aktywistów. Chiny stanowczo sprzeciwiają się wszelkiej „ingerencji” z zewnątrz w ich sprawy

[1]Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 14 marca 2013 r. w sprawie stosunków UE-Chiny (Dz.U. C 36 z 29.1.2016, s. 126).

wewnętrzne, w tym w kwestie związane z prawami człowieka. W kwietniu 2019 r. odbyła się 37. runda dialogu między UE a Chinami dotyczącego praw człowieka.

B. Tajwan

UE przestrzega zasad polityki „jednych Chin” i nie uznaje Tajwanu za suwerenne państwo. UE kontynuuje jednak współpracę z Tajwanem w dziedzinach o charakterze niepolitycznym, w tym w obszarach handlowych i gospodarczych, takich jak wymiana handlowa, badania naukowe i zmiana klimatu.

UE rozwija dobrze zorganizowany dialog w sprawach gospodarczych i handlowych z Tajwanem w wielu sektorach, takich jak przemysł motoryzacyjny, farmaceutyczny, kosmetyczny i przemysł wyrobów medycznych. UE jest dla Tajwanu czwartym co do wielkości partnerem handlowym po Chinach, USA i Japonii, a wymiana towarowa między UE a Tajwanem osiągnęła w 2018 r. nową rekordową wartość 51,9 mld EUR. UE jest największym inwestorem zagranicznym na Tajwanie, a wartość jej bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 2017 r. wyniosła 21,2 mld EUR.

Parlament wielokrotnie zachęcał do zacieśnienia dwustronnej współpracy UE-Tajwan w dziedzinach takich, jak handel, badania naukowe, kultura, edukacja, zmiana klimatu i ochrona środowiska, wyrażając poparcie dla potencjalnych negocjacji w sprawie umowy inwestycyjnej między UE a Tajwanem.

22 marca 2018 r. UE i Tajwan przeprowadziły pierwsze doroczne konsultacje na temat praw człowieka.

C. Hongkong

Stosunki UE-Hongkong obejmują głównie handel i rozwój gospodarczy, współpracę celną, innowacje i technologie, konkurencję, bezpieczeństwo żywności, środowisko i edukację. W 2018 r. UE była drugim co do wielkości partnerem handlowym Hongkongu po Chinach kontynentalnych, a Hongkong 17. co do wielkości partnerem handlowym UE w dziedzinie wymiany towarowej i 10. co do wielkości partnerem w dziedzinie handlu usługami. W grudniu 2018 r. odbył się 12. zorganizowany dialog UE-Hongkong. [W zaleceniu Parlamentu Europejskiego z dnia 13 grudnia 2017 r.](#), wydanym 20 lat po ustanowieniu Specjalnego Regionu Administracyjnego Hongkong, podkreślono, że przestrzeganie ustawy zasadniczej Specjalnego Regionu Administracyjnego Hongkong ma podstawowe znaczenie dla dalszego umacniania stosunków z UE. UE przestrzega zasad polityki „jednych Chin” i przyjmuje do wiadomości sprzeciw Chin wobec wszelkiej „ingerencji” z zewnątrz w ich sprawy wewnętrzne, niemniej jednak w zaleceniu potępiono ingerencję Chin w sprawy wewnętrzne Hongkongu, gdyż w perspektywie długoterminowej może ona zagrażać trwałości modelu „jeden kraj, dwa systemy”. Ze względu na udoskonalenia w zakresie zarządzania 12 marca 2019 r. UE usunęła Hongkong z listy [jurysdykcji podatkowych niechętnych współpracy](#).

D. Japonia

Japonia jest partnerem strategicznym UE od 2003 r. i dzieli z nią wspólne wartości, jeśli chodzi o prawa człowieka, demokrację i praworządność. Umowa o partnerstwie strategicznym UE-Japonia – która obowiązuje w trybie tymczasowym od 1 lutego 2019 r. oraz obejmuje dialog polityczny i współpracę w zakresie polityki oraz wyzwań

o wymiarze regionalnym i ogólnościowym – przenosi to partnerstwo na nowy poziom. Wzmocni także dialog międzyparlamentarny między Parlamentem Europejskim a japońskim Zgromadzeniem Narodowym. Umowa o partnerstwie gospodarczym między UE i Japonią, będąca jedną z najbardziej wszechstronnych unijnych umów o wolnym handlu, weszła w życie 1 lutego 2019 r. Oczekuje się, że pobudzi handel między obiema stronami i ich wzrost gospodarczy. Umowa o partnerstwie gospodarczym zawiera zobowiązania zarówno w odniesieniu do handlu towarami, jak i do usług oraz ustanawia ramy wspierające inwestycje dwustronne. Określono w niej również ambitne cele w zakresie zrównoważonego rozwoju i po raz pierwszy zawarto konkretne zobowiązanie do realizacji porozumienia klimatycznego z Paryża.

UE i Japonia podzielają wizję otwartej i opartej na zasadach światowej gospodarki, która stoi na straży wysokich standardów.

Japonia jest drugim co do wielkości partnerem handlowym UE w Azji (po Chinach), a całkowita wartość wymiany handlowej między UE a Japonią w 2018 r. wyniosła 135 mld EUR. Obie strony stale dążą do dalszego zacieśniania stosunków inwestycyjnych przez zawarcie w najbliższej przyszłości odrębnej umowy inwestycyjnej, obejmującej uregulowania ochrony inwestorów/inwestycji oraz mechanizm rozstrzygania sporów. 17 lipca 2018 r. UE i Japonia zakończyły negocjacje w sprawie odpowiedniego poziomu ochrony danych. 23 stycznia 2019 r. podjęły decyzje o wzajemnym uznaniu systemów ochrony danych za „równoważne”, w wyniku czego powstał największy na świecie obszar bezpiecznego przepływu danych.

25 kwietnia 2019 r. odbył się 26. szczyt UE-Japonia, podczas którego skupiono się na kwestiach takich, jak zmiana klimatu, bezpieczeństwo regionalne i handel, a także stan stosunków dwustronnych.

E. Republika Korei (Korea Południowa)

Stosunki między UE a Koreą Południową sięgają umowy o współpracy i wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych z 1997 r. Republika Korei jest obecnie jednym z 10 partnerów strategicznych UE w dziedzinie światowego bezpieczeństwa, gospodarki, ochrony środowiska i współpracy międzynarodowej. Dwustronna wymiana handlowa między UE a Koreą Południową znacznie wzrosła, a w 2018 r. jej wartość osiągnęła rekordowy poziom ponad 100 mld EUR. UE jest liczącym się inwestorem zagranicznym w Korei Południowej: wartość jej bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 2017 r. wyniosła 51 mld EUR.

Sektor nauki i technologii w Korei Południowej jest jednym z najbardziej zaawansowanych na świecie. Stara się skupić na innowacjach oraz ma imponujące osiągnięcia w robotyce i sztucznej inteligencji, co daje nowe możliwości rozwoju współpracy naukowej i technologicznej z UE.

Korea Południowa jest gospodarką o wysokim stopniu cyfryzacji i rozwija krajową strategię cyberbezpieczeństwa, na podstawie doświadczeń zdobytych w związku z atakami hakerskimi, które dotknęły miliony ludzi i organy publiczne. O organizowanie większości poważnych cyberataków oskarżono Koreę Północną. Między UE a Koreą Południową zacieśnia się współpraca w dziedzinie zagrożeń dla cyberbezpieczeństwa.

W 2017 r. napięcia między obiema Koreami były bardzo duże w związku z tym, że w Korei Północnej nadal testowano broń. Udział Korei Północnej w Zimowych Igrzyskach Olimpijskich w lutym 2018 r. w Pjongczangu stał się momentem przełomowym. Prezydent Republiki Korei Moon Jae-in próbuje złagodzić napięcia poprzez dialog i budowanie zaufania. W okresie od kwietnia do września 2018 r. odbyły się trzy międzykoreańskie szczyty w sprawie denuklearyzacji. UE wspiera dyplomatyczne rozwiązanie koreańskiego kryzysu jądrowego.

W marcu 2017 r. Trybunał Konstytucyjny Korei Południowej zatwierdził oskarżenie byłej prezydent Park Geun-hye. Przywódca Partii Demokratycznej Moon Jae-in został wybrany na prezydenta w maju 2017 r. Nowy rząd wdraża ambitny program wzrostu gospodarczego, zwiększa wydatki publiczne i realizuje redystrybucyjną politykę społeczną.

W kwietniu 2018 r. delegacja Komisji Spraw Zagranicznych Parlamentu odwiedziła Japonię i Koreę Południową w celu wzmocnienia dwustronnych partnerstw strategicznych i ich wymiaru parlamentarnego.

19 października 2018 r. w Brukseli odbył się 9. szczyt UE-Korea Południowa. UE i Korea Południowa omówiły rozszerzenie programu dwustronnego i szersze wyzwania związane z globalnym i regionalnym bezpieczeństwem i pokojem oraz nierozprzestrzenianiem broni masowego rażenia.

F. Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna (KRLD) (Korea Północna)

UE prowadzi politykę krytycznego zaangażowania wobec Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej (KRLD, Korei Północnej), która to polityka zakłada wywieranie nacisku w postaci sankcji w połączeniu z innymi środkami, ale przy zachowaniu otwartych kanałów dialogu. Stosunki dwustronne z Koreą Północną są ograniczone, UE nie zawarła z tym krajem dwustronnych umów politycznych ani handlowych. Ponadto współpraca UE na rzecz rozwoju, głównie związana z bezpieczeństwem żywnościowym, podlega względem politycznym, sankcjom ONZ i innym ograniczeniom, przy czym nie dotyczy to pomocy humanitarnej. Parlament przyjął wiele rezolucji, w których potępił Koreę Północną za programy jądrowe i raketowe oraz wyraził głębokie zaniepokojenie pogorszeniem się sytuacji w zakresie praw człowieka w tym kraju.

Zmierzając do uzupełnienia i wzmocnienia przekazu odpowiednich rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ (nr 2270, 2321, 2371, 2375 i 2397), [UE kilkakrotnie zwiększała sankcje wobec KRLD](#) przez rozszerzenie zakazu inwestycji poza usługi finansowe i transport i objęcie nim nowych sektorów. Są to sektory przemysłu związanego z bronią konwencjonalną, metalurgia, przemysł lotniczy i kosmiczny oraz usługi informatyczne i usługi powiązane z wydobywaniem i przetwórstwem w przemyśle chemicznym, górnictwie i przemyśle rafineryjnym. W kwietniu 2018 r.^[2] UE wpisała kolejną osobę fizyczną i 21 osób prawnych zaangażowanych w nielegalne operacje handlowe i działania mające na celu ułatwienie uchylania się od sankcji na listę osób podlegających środkom ograniczającym skierowanym przeciwko KRLD. Ogółem na

[2]<https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2018/04/06/north-korea-eu-aligns-its-restrictive-measures-with-latest-un-sanctions/>

liście ONZ figuruje obecnie 80 osób fizycznych i 75 osób prawnych, a ponadto UE nałożyła sankcje niezależnie na 59 osób fizycznych i 9 osób prawnych.

Po wspólnym udziale Korei Północnej i Korei Południowej w Zimowych Igrzyskach Olimpijskich w lutym 2018 r. w Pjongczangu, w kwietniu, w maju i we wrześniu 2018 r. odbyły się trzy szczyty międzykoreańskie. To historyczne wydarzenie pokazało, że w interesie obu narodów leży dążenie do deeskalacji napięć i do pokoju na Półwyspie Koreańskim.

12 czerwca 2018 r. w Singapurze odbył się pierwszy szczyt UE-KRLD. Prezydent Korei Północnej Kim Jong-un i prezydent USA Donald Trump uzgodnili we wspólnym oświadczeniu z dnia 12 czerwca 2018 r. ustanowienie nowych stosunków na podstawie deklaracji z Panmunjom z kwietnia 2018 r., podpisanej podczas szczytu międzykoreańskiego. KRLD zobowiązała się do działania na rzecz pełnej likwidacji broni jądrowej na Półwyspie Koreańskim. 27-28 lutego 2019 r. w Hanoi (Wietnam) odbył się drugi szczyt KRLD-USA, jednak nie osiągnięto porozumienia w sprawie denuklearyzacji. Prezydent USA Donald Trump oświadczył, że jest gotów kontynuować negocjacje z Kim Jong-unem.

Jorge Soutullo / Ulrich Jochheim
05/2019

